

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن گویا: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • شماره: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۵۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: موسسه مطبوعاتی نشر گستر امروز
نوبن • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شتر

یکشنبه ۱۲ مهر ۱۴۰۵ • ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۴۴۸ • ۴ اکتبر ۲۰۲۶ • سال بیست‌وسوم • شماره ۸۰۵۴۹۱ • صفحه اذان ظهر تهران ۱۱:۵۳ • اذان مغرب ۱۸:۰۲ • اذان صبح فردا ۴:۳۹ • طلوع آفتاب ۶:۰۲

پیشخوان

۲ کتاب جدید از کیارنگ علایی

کیارنگ علایی را به عنوان یک عکاس توانمند سال‌هاست می‌شناسیم. او درجه دو هنری در رشته عکاسی دارد، مدرس عکاسی و فعال در حوزه ادبیات، سینما و عکاسی است، او برنده جوایزی از جشنواره‌های داکینو رومانی، اتحادیه فیلم‌سازان آماتور جهان، برنوی چک، ملل اتریش، ویژن فلاند، کومانوای مقدونیه، انبزه اتریش و... است.

همچنین داور جشنواره‌های متعدد عکاسی از جمله یازدهمین، دوازدهمین و سیزدهمین بی‌نال عکس ایران و دبیر جشنواره‌هایی چون یازدهمین جشنواره تجسمی عکس فجر بوده است. نمایشگاه‌های انفرادی عکس او در ایران، فرانسه، آلمان و فلاند به روی دیوار رفته و پروژه بلندمدت او درباره گیلان با عنوان «وضعیت چهارم» در جشنواره مجله تجربه (۱۳۹۷) به عنوان بهترین نمایشگاه عکس سال انتخاب شد. او پیش از این مؤلف و مترجم ۱۷ عنوان کتاب بوده و حالا خبر آمده دو کتاب جدید از او منتشر شده است؛ کتاب «سرزمین» و کتاب «سنگ‌های باکره» که در چند وقت گذشته از او به چاپ رسیده است. هر کتاب، داستان خودش را دارد و شامل عکس‌هایی از او کنار نوشته‌هایی با حال و هوای عکس است.

سرزمین

در مقدمه ابتدای کتاب «سرزمین» متنی با این تیتز آمده است: «ایران سرزمینی است که رودخانه‌های پیچازی است که چون لاهیجان رود شگفت است و در این جریان است که صدها روایت از شکوه خاموش سنگ‌نگاره‌های تخت جمشید تا فروتنی گنبدهای فیروزه‌ای اصفهان و هیبت دماوند را در دل خود نگه داشته و به رازی شگفت بد شده است آری. ایران نه‌فقط یک سرزمین که کیفیتی از بودن است.»

او در پایان هر نوشته، بر جمله‌ای تاکید کرده، علایی نوشته است: «به زلالی مردم ایران»، «سرزمین فقط جغرافیا نیست»، «هر طاق داستانی دارد».

او در این کتاب یادآوری کرده است: «زندگی قدرت است، عشق انرژی است، وصل نیرو است، موطن صدای آشنای خاک زیر پا است، موطن را نمی‌شود ترک کرد، او حافظه زنده ماست».

شاید از دور عجیب به نظر می‌رسد، اما هنگامی که عکسی از کیارنگ علایی در یکی از صفحات می‌بینید، او داستان کوتاهی هم همراه آن گذاشته است؛ داستان مرد جوان و زن پیر. راستی آن سگ لاگرد به چه فکر می‌کند؟ در این عکس‌ها نگاه متفاوتی به زندگی شده است. دیدن آنها می‌تواند حال و هوای افراد را تغییر دهد.

سنگ‌های باکره

کیارنگ علاییی کتاب دیگری با عنوان سنگ‌های باکره نیز منتشر کرده است. این کتاب عکس است اما نوشته‌های متفاوتی دارد و حتی داده‌های زمین‌شناسی آن را بهرام مرتضوی تهیه کرده است. این کتاب را آهنگ قلم در ۱۱۴ صفحه چاپ کرده است. محور مشترک این کتاب «سنگ» است. این کتاب برداشت این عکاس از سنگ‌هاست؛ سنگ‌هایی که از دسترس آدم‌ها دور بودند و خوش شانس بودند که سنگ تنور ناوایی نشده‌اند. پشت شیشه موزه هم محبوس نشده‌اند و در عرشه کشتی یا پاسیو هم ریخته نشده‌اند. «کیارنگ علایی» تاکید کرده کتاب درباره سنگ‌هایی است که از همه سرنوشت‌های مصرف‌شده گریخته‌اند و طی سالیان با آنها مواجه شده‌اند.

روستای «کیسک» در استان کرمان، در فاصله حدود ۲۰ تا ۲۵کیلومتری شمال غربی شهرستان زرنده قرار دارد. این روستا در منطقه‌ای کوهپایه‌ای واقع شده و ساختار آن به دلیل قرارگیری در دامنه کوه، به‌صورت پلکانی و متناسب با توپوگرافی سخت زمین شکل گرفته است. روستای کیسک قدیم سال‌هاست که عنوان «بزرگ‌ترین روستای خالی از سکنه ایران» را یدک می‌کشد، عنوانی که شاید در ظاهر جذاب به نظر برسد، اما در واقعیت، ناشناسانه‌ای از یک قاعده انسانی و معماری است که به حال خود رها شده است. عکس: ساره تجلی، ایسنا

instagram:sharghdaily1

twitter:sharghdaily

youtube:sharghdaily

Telegram:SharghDaily

aparat:tasvirshargh

www.sharghdaily.com

درس‌هایی از مکان‌یابی زمین‌لرزه‌ها

مهدی زارغ

چهار زمین‌لرزه هرات، افغانستان از ۷ تا ۱۵ اکتبر ۲۰۲۳ با بزرگای ۶ شهرستان «زنده‌جان» در استان هرات را با تلفات حدود دو هزار نفر، ویرانی کامل روستاهای خشتی و بی‌انمان‌شدن دهه‌ها هزار نفر درست پیش از آغاز فصل سرما تخریب کرد. همچنین در زمین‌لرزه عشق‌آباد در ششم اکتبر ۱۹۴۸ با بزرگای ۷.۳ پایتخت ترکمنستان کنونی را در عرض چند ثانیه به تلی از آوار تبدیل شد. برآوردها حاکی از ۱۰ هزار تا بیش از ۱۰۰ هزار کشته است. این روز در جمهوری ترکمنستان به عنوان سالروز زلزله مذکور تعطیل است و روز زلزله نامیده می‌شود.

بخشی از یادمان این زمین‌لرزه‌ها جابه‌جایی مکانی شهرها یا بخشی از سکونتگاه شهری مربوط بوده است. زلزله‌های شدید شرق فلات ایران بارها موجب تغییر مرکزیت شهری مانند جابه‌جایی نیشابور-شادیاخ شده‌اند. عواملی چون شیوع بیماری وبا در خواب و زمین‌لغزش‌های وسیع در بالاکوت، سهم عمده‌ای در افزایش تلفات داشته‌اند. ویرانی کامل روستاها در زلزله ۲۰۲۳ هرات نشان‌دهنده پایداری ریسک بالا در سازه‌های سنتی و غیرمقاوم (خشتی و گلی) در مقابل شتاب‌های لرزه‌ای متوسط تا بالاست. تصمیم‌گیری‌های «جابه‌جایی مکانی» و درجاسازی پس از زمین‌لرزه‌های بزرگ، تابع عواملی چون میزان جابه‌جایی گسل، ریسک‌های ثانویه مانند زمین‌لغزش، فشار اجتماعی-اقتصادی ساکنان و سیاست‌های حکومتی بوده که در هر مورد الگوی متفاوتی از درجاسازی با جابه‌جایی تجربه شده است.

در زمین‌لرزه ۱۳۳۶ م، خواب، درجاسازی همراه با انقباض سکونت‌رخ‌ها داده است. آن زلزله، شهر «جرد» (گرد) و روستاهای میان‌جرد و زوزن را ویران کرد. به دلیل موقعیت راهبردی خواب در مسیرهای تجاری و وجود

حقوق خوانی

تبلور عدالت در اعمال حکمیتی حکومت

محمدهادی جعفرپور

در اندیشه یونان باستان نیز مشاهده کرد. در ایران باستان نیز اجرای عدالت از مهم‌ترین وظایف حاکمان تلقی می‌شده است. در این اندیشه، دو قاعده اساسی در حکمرانی اهمیت ویژه داشته‌اند: وفاداری به عهد و پیمان و عدالت‌خواهی. عدالت از این منظر، نه صرفا یک فضیلت شخصی، بلکه یکی از مبانی نظم اجتماعی و حکمرانی به شمار می‌آید. بخشی از آنچه در تعریف عدالت نزد نظریه‌پردازان یونانی مشاهده می‌شود، با مبانی حقوق فطری یا طبیعی پیوند دارد. اساس این مکتب بر این اندیشه استوار است که انسان به حکم فطرت و طبیعت، واجد حقوق و امتیازاتی است؛ حقوقی همچون آزادی و حق حیات که نمی‌توان به‌سادگی او را از آنها محروم کرد. اما در اینجا پرسشی اساسی مطرح می‌شود: اگر فیلسوفان و اندیشمندان در طول تاریخ هنوز در ارائه تعریفی جامع و مورد توافق از عدالت به نتیجه نهایی نرسیده‌اند، چگونه می‌توان از عدالت توزیعی سخن گفت؟ فیلسوفان سیاسی و برخی نظریه‌پردازان، برای عبور از این چالش تاریخی، پرسش را از «عدالت چیست؟» به پرسشی درباره ساختار و عملکرد حکومت منتقل کرده‌اند: دولت مشروع چه باید بکند تا بتوان آن را عامل به عدالت شناخت؟ از همین نقطه، بحث درباره ویژگی‌های یک دولت موجه و شیوه رسیدن به چنین دولتی آغاز می‌شود. در این چارچوب، جنبه‌های مختلف عدالت در نظام سیاسی مورد مطالعه قرار می‌گیرد و یکی از نتایج آن، شکل‌گیری مفهوم عدالت توزیعی است؛ مفهومی که مسائلی

۳ چارچوب

این روزها صحبت از عرضه گوشت الاغ در شبکه تأمین مواد غذایی کشور مطرح شده است و مسئولان بارها این موضوع را تکذیب می‌کنند. رئیس شورای تأمین دام کشور با بیان اینکه واردات یک کیلوگرم گوشت به کشور باید از سه چارچوب عبور کند، گفت: «ابتدا سازمان دامپزشکی باید صحت، سلامت و موضوع واردات گوشت را تأیید کند. سپس حلال و حرام بودن آن گوشت باید تأیید شود. آنگاه سازمان غذا و دارو بر مصرف آن باید صحه بگذارد.» او با تأکید بر اینکه نامه مورد اشاره فقط یک درخواست بوده، گفت: «به طور مثال، شخصی درخواست واردات فیل می‌دهد، سازمان دامپزشکی وظیفه دارد بررسی کند.»

اتفاق خوانی

خانواده برخوردارتر

سهم آموزش بیشتر

دیروز اسامی رتبه‌های برتر کنکور سراسری امسال اعلام شد. خیلی زود اطلاعاتی درباره شهر محل زندگی و شغل پدر و مادر آنها نکاتی بیان شد. رتبه اول ریاضی، پدر و مادرش هر دو پزشک هستند یا اینکه بررسی اسامی ۴۰ رتبه برتر کنکور ۱۴۰۵ در پنج گروه آزمایشی نشان می‌دهد تهران با ۲۰ رتبه، نیمی از رتبه‌های برتر امسال را به خود اختصاص داده است. همچنین تعداد پسران در این فهرست ۲۳ نفر است و مازندرانی‌ها شش رتبه تک‌رقمی را به خود اختصاص داده‌اند. با این حال هر سال که می‌گذرد، بیش از قبل این واقعیت نمایان می‌شود که آموزش و تحصیل هزینه‌های پیدا و پنهان بسیاری دارد و فاصله طبقاتی در آموزش بیشتر عیان می‌شود. حالا ایستادگراشی از یک پژوهش منتشر شده است که در آن بررسی شده چه عواملی می‌توانند هزینه آموزش در خانواده‌های ایرانی را تغییر دهند و چگونه شرایط خانوار با دسترسی به آموزش رسمی و آموزش‌های مهارتی پیوند پیدا می‌کند. با یادآوری این نکته که آموزش از سال‌ها پیش در مطالعات توسعه به عنوان ابزاری مهم برای کاهش فقر، کم‌کردن فاصله طبقاتی و تقویت رشد اقتصادی شناخته شده است. در نگاه پژوهشگران، اگر دسترسی به آموزش برای همه گروه‌ها عادلانه نباشد، بخشی از استعدادهای محروم می‌شوند. ممکن است در ادامه راه با محدودیت در ورود به آموزش عالی، فرصت‌های شغلی کمتر، وضعیت رفاهی ضعیف‌تر و حتی کیفیت پایین‌تر زندگی روبه‌رو شوند. در همین چارچوب، بدالله داگر، استاد اقتصاد گروه اقتصاد دانشگاه بهشتی تهران، با همکاری پژوهشگرانی از دانشگاه علامه طباطبائی و دانشگاه فردوسی مشهد، تحقیقی درباره عوامل اثرگذار بر هزینه آموزش در ایران انجام داده‌اند. این پژوهش می‌کوشد نشان دهد چه ویژگی‌هایی در سطح خانوار می‌توانند بر میزان هزینه‌کرد برای آموزش رسمی، مانند تحصیل در مسیر مدرسه و آموزش‌های رایج و نیز آموزش غیررسمی یا مهارتی اثر بگذارند. روش انجام این پژوهش بر پایه آمارهای طرح هزینه-درآمد خانوار در سال ۱۴۰۳ بوده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهند هزینه آموزش در ایران فقط به علاقه خانواده‌ها به تحصیل فرزندان بستگی ندارد، بلکه به‌شدت با شرایط خانوار گره خورده است. براساس یافته‌ها، اثر جنسیت سرپرست خانوار و تعداد فرزندان بر هزینه‌های آموزش رسمی منفی بوده است. در مقابل، تحصیلات عالی سرپرست خانوار، وضعیت تاهل، متراژ خانه، وضعیت برخورداری استان محل سکونت و میزان هزینه خانوارها اثری مثبت بر آموزش رسمی داشته‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهند هرچه خانوار از نظر اقتصادی و اجتماعی در موقعیت بالاتر و برخورداری قرار داشته باشد، احتمال هزینه‌کرد بیشتر برای آموزش رسمی نیز افزایش می‌یابد. در بخش آموزش غیررسمی یا مهارتی نیز الگوی مشابهی دیده شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند جنسیت سرپرست خانوار بر هزینه‌های آموزش غیررسمی اثری مثبت داشته است. در مقابل، تحصیلات عالی سرپرست خانوار، وضعیت تاهل، متراژ خانه و میزان هزینه خانوارها اثر مثبت بر آموزش غیررسمی داشته‌اند. در عین حال، وضعیت برخورداری استان محل سکونت بر آموزش غیررسمی معنادار نبوده است. این بخش از نتایج نشان می‌دهند شرکت در کلاس‌ها و آموزش‌های مهارتی نیز بیش از آنکه صرفا یک انتخاب فردی باشد، به امکانات و ظرفیت اقتصادی خانواده وابسته است و همه خانوارها به یک اندازه توان ورود به این نوع آموزش را ندارند. این پژوهش نشان می‌دهد عواملی فراتر از توانایی فردی دانش‌آموزان، مانند تحصیلات والدین، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و شرایط خانوار، در موفقیت تحصیلی و دسترسی به فرصت‌های آموزشی نقش جدی دارند. به بیان دیگر، اگر سیاست‌گذار فقط به نظام مدرسه توجه کند اما تفاوت‌های واقعی میان خانواده‌ها را نادیده بگیرد، شکاف آموزشی پابرجا می‌ماند. از همین‌رو، پژوهشگران پیشنهاد کرده‌اند ویژگی‌های موجود در داده‌های هزینه-درآمد خانوار در برنامه‌ریزی‌های آموزشی به‌طور جدی مدنظر قرار گیرد و برای کاهش شکاف آموزشی از شاخص‌های کمی و برنامه‌ریزی هدفمند استفاده شود.

همچون مالکیت، مبادله دارایی‌ها، ارث و مالیات‌گیری با هدف توزیع منابع در درمی‌گیرد. در این میان، جرمی بنتام، فیلسوف انگلیسی، از نخستین اندیشمندانی است که با ارائه نظریه فایده‌گرایی، ضمن نقد نظریه حقوق طبیعی، درصدد ارائه معیاری برای قانون‌گذاری و تحقق عدالت اجتماعی برآمد. او «اصل فایده» را مبنایی برای قانون‌گذاری می‌داند و معتقد است قانون‌گذاران باید در تدوین قوانین، این اصل را با اصول اخلاقی مورد توجه قرار دهند. براساس نظریه بنتام، همان‌گونه که هر فرد در پی افزایش خوشبختی و رفاه خویش است، دولت نیز باید در انتخاب شیوه حکمرانی، مسیری را برگزیند که خوشبختی جامعه را افزایش دهد و احتمال تحقق رفاه عمومی را بیشتر کند. اما این پرسش همچنان باقی است که منظور از افزایش خوشبختی جامعه چیست؟

پاسخ بنتام در چارچوب همان نظریه فایده‌گرایی قابل فهم است: هرآنچه برای جامعه نفع، مزیت و خیر به همراه آورد و از خسارت، رنج و درد آن بکاهد، در راستای افزایش خوشبختی عمومی قرار می‌گیرد. تحقق این هدف نیز با نحوه توزیع ثروت و سازمان‌دهی نهادهایی که در تولید ثروت نقش دارند، ارتباط پیدا می‌کند. به این ترتیب، بحث عدالت از یک مفهوم فلسفی و اخلاقی آغاز می‌شود و پس از عبور از اندیشه‌های دینی، فلسفه یونان و نظریه حقوق طبیعی، به عرصه سیاست و حکمرانی وارد می‌شود؛ جایی که پرسش اصلی دیگر صرفا این نیست که «عدالت چیست»، بلکه این است که چگونه می‌توان ساختارهای اجتماعی، حقوقی و سیاسی را به‌گونه‌ای سامان داد که حقوق افراد رعایت شود و منابع و فرصت‌ها به شکلی عادلانه توزیع شوند.

۴۵ درصد

دیروز آماری درباره میزان حمله به تهران منتشر شده بود. طبق ارزیابی‌های انجام‌شده، حدود ۴۵ درصد حمله‌ها به تهران بوده، بیش از ۲۲ هزار تن بمب در تهران ریخته شده و در جریان این حملات بیش از ۶۰ هزار واحد مسکونی از لطامات جزئی تا تخریب کامل، آسیب دیده است. واحدهای تجاری، خودروهای شخصی، موتورسیکلت‌ها، خودروهای سبک و سنگین و وسایل حمل‌ونقل عمومی از جمله اتوبوس، مینی‌بوس، خودروهای آتش‌نشانی و آمبولانس نیز در جریان این حملات آسیب دیده‌اند. هزار واحد اقتصادی و تولیدی در استان تهران نیز آسیب دید و بیش از یک‌سوم شهدای جنگ اخیر مربوط به استان تهران بودند.